

Miljö- och stadsbyggnadsförvaltningen
Stadshuset
331 83 Värnamo
Hemsida: www.varnamo.se
E-post: miljo-stadsbyggnad@varnamo.se
Telefon 0370-37 72 02 exp

Alkoholpolitiskt program- riktlinjer för serveringstillstånd

Riksdagen har beslutat om en ny alkohollagstiftning som skall börja gälla från den 1 januari 2011. Alkohollagen 2010:1622.

Allmänna krav

- Enligt EU:s rättsregler skall kriterier vid tillståndsgivning
- Vara objektiva och icke diskriminerande. Det skall innebära en garanti för den tillståndssökandes rättssäkerhet och lika behandling.
 - Fordra lagstöd. Tillståndsgivning skall bygga på i lag angivna grunder. Prövningen baseras på i lag, förordning eller myndighetsföreskrifter fastställda kriterier. Beslut kan överklagas i domstol.
 - Vara förutsägbara. Det skall vara publicerade och i förväg kända.

Vilka prövningar görs?

I en prövning av ett serveringstillstånd görs tre olika prövningar.

1. Sökandes lämplighet.
2. Serveringsstället tjänlighet.
3. Alkoholpolitisk prövning.

Kriterier vid bedömning av alkoholpolitiska olägenheter

1. Lämplighetsprövning

8 kap. 12 §. Serveringstillstånd får endast meddelas den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheter i övrigt är lämplig att utöva verksamheten samt att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de krav som ställs upp i denna lag.

Sökanden ska genom att avlägga ett prov visa att han eller hon har de kunskaper om denna lag och anslutande föreskrifter som krävs för att på ett författningsenligt sätt utöva serveringsverksamheten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om prov som avses i andra stycket och om undantag i vissa fall från skyldigheten att avlägga prov.

Kommentar

I denna paragraf regleras de krav på lämplighet - vilket även innefattar kunskap i alkohollagen och anslutande föreskrifter - som enligt lagen är en förutsättning för att beviljas serveringstillstånd.

2. Serveringsstället tjänlighet.

8 kap. 14 §. Serveringstillstånd ska omfatta ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren.

Särskilt tillstånd kan dock meddelas för flera tillståndshavare att utnyttja ett gemenast serveringsutrymme. Om så har skett ska varje tillståndshavare svara för ordning och nykterhet inom serveringsutrymmet samt för vad som i övrigt gäller denna lag iakttas under den tid han eller hon bedriver servering där.

8 kap. 15 §. Stadigvarande tillstånd för servering till allmänheten får medges endast om serveringsstället har ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahåller lagad eller på annat sätt tillredd mat ska kunna tillhandahållas under hela serveringstiden. Gästerna ska kunna erbjudas ett varierat utbud av maträtter.

Efter klockan 23.00 får matutbudet begränsas till ett fåtal enklare rätter.

Serveringsstället ska vara utrustat med i ett förhållande till lokalens storlek lämpligt antal sittplatser för matsservering. Om det finns en drinkbar får den ta i anspråk endast en mindre del av serveringsställets totala yta och vara belägen i nära anslutning till matsalen.

Tillfälligt tillstånd för servering till allmänheten får meddelas om serveringsstället tillhandahåller tillredd mat. Detsamma gäller tillstånd för servering i slutet sällskap. Tillstånd för servering av starköl, vin och annan jäst alkoholdryck i foajéer till teater eller konsert får meddelas utan krav på matsservering. Det ställs inte heller krav på matsservering vid provsmakning enligt 6 eller 7 §.

Enligt 8 kap. 16 § ska lokaler som används för servering till allmänheten eller för servering till slutna sällskap av den som har stadigvarande serveringstillstånd vara lämpliga från brandsäkerhetssynpunkt.

8 kap. 17 §. Om alkoholserving på grund av serveringsställets belägenhet eller av andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa, får serveringstillstånd vägras även om övriga krav som uppställs i lagen är uppfyllda.

3. Alkoholpolitiska olägenheter.

8 kap. 17 §. Om alkoholserving på grund av serveringsställets belägenhet eller av andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa, får serveringstillstånd vägras även om övriga krav som uppställs i lagen är uppfyllda.

Kommentar

Med alkoholpolitiska olägenheter menas att en etablering av serveringsställe med serveringstillstånd eller utökad rätt till alkoholserving riskerar att medföra samhälliga problem. Dessa kan vara av alkoholpolitisk eller ordningsmässig art.

Grundförutsättningen för att få serveringstillstånd bör vara att ”behörighetskraven” i lagen är uppfyllda samt att i remissyttrande eller på annat sätt inhämtade uppgifter inte ger anledning befaras att alkoholpolitiska olägenheter uppstår i samband med restaurangetablering eller det utökade serveringstillståndet.

Som framgår av lagtexten kan kommunen avslå en ansökan om serveringstillstånd om alkoholservingen på grund av serveringsställets belägenhet eller av andra skäl kan befaras medföra *olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.*

4. Kriterier vid bedömning av alkoholpolitiska olägenheter.

Kommunerna har dock möjlighet att, inom lagens ram, utforma alkoholpolitiska program med riktlinjer för tillståndsgivningen på alkoholområdet. Där kan och bör anges vilka kriterier kommunen avser att tillämpa vid bedömningen av om en servering kan befaras medföra alkoholrelaterade olägenheter.

Kommunen har härigenom getts en viss möjlighet att styra utvecklingen på serveringsområdet, det framhålls att *”det ska vara möjligt för en kommun att förhindra restaurangetablering med servering av alkoholdrycker i särskilt känsliga områden, såsom i närhet av skolor, ungdomsgårdar eller där ungdomar brukar samlas”*.

Exempel på förhållanden som kan behandlas i kommunalpolitiska program är

- Serveringstider.
- Restaurangens inriktning till exempel etableringsprinciper vad gäller renodlad matrestauranger, restauranger med nöjesverksamhet eller restauranger som vänder sig till ungdomar m.m.
- Närhet till idrotts- eller nöjesanläggningar.
- Hur ungdomar skall skyddas.
- Etablering av och vid trafikleder.
- Etablering i området med känd missbruksproblematik eller hög brottsbelastning.
- Restaurangetablering i bostadshus.

Serveringstider

8 kap. 19 §. Kommunen beslutar under vilka tider alkoholdrycker serveras.

Vid bestämmande av tiden för servering ska särskilt beaktas vad som sägs i 17 §.

Om inte kommunen beslutar annat, får servering av spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker inte påbörjas tidigare än klockan 11.00 och inte pågå längre än till klockan 01.00.

Serveringsstället ska vara utrymt senast 30 minuter efter serveringstidens utgång.

Bestämmelserna i första - tredje styckena gäller inte rumservering på hotell eller minibar i hotellrum enligt 5 §.

På hotell som har restaurangverksamhet med serveringstillstånd i sina lokaler får servering av alkoholdrycker ske på hotellrummet (rumservering). På sådant hotell får även servering från minibar på hotellrummet ske, efter anmälan till kommunen.

- Enligt utvecklad praxis vid bedömningen av ansökan om serveringstillstånd skall tillämpas regeln att servering skall vara avslutad senast klockan 01.00 under förutsättning att miljö- och stadsbyggnadsförvaltningens eller polismyndighet inte rekommenderar tidigare stängning på grund av bullerstörningar och eller ordningsproblem på serveringsstället eller i dess närmaste omgivning.
- En restriktiv tillämpning bör eftersträvas för serveringstider efter klockan 01.00. Senare serveringstider än klockan 01.00 bör vara undantagna från praxis och kan endast meddelas restauranger som ej är så belägna att störningar av närboende kan förekomma.
- Sociala hänsyn skall gå före och ha företräde framför affärsmässiga och konkurrensmässiga skäl vid prövning av ansökan om serveringstillstånd.
- Serveringstider för uteservering bör begränsas om risk föreligger för störningar av närboende och eller ordningsstörningar på serveringsstället eller dess närmaste omgivning.

- Servering vid tillfälliga tillstånd vid festivaler eller liknande bör följa polismyndighetens yttrande.

8 kap. 11 §. En ansökan om stadigvarande serveringstillstånd får inte bifallas utan att polismyndighetens yttrande har inhämtats. Desamma gäller, om det inte rör sig om arrangemang av endast obetydlig omfattning, tillfälligt serveringstillstånd för servering till allmänheten.

Polismyndigheten ska i sitt yttrande redovisa samtliga omständigheter som ligger till grund för myndighetens bedömning i det enskilda fallet och särskilt yttra sig om sökandens allmänna lämplighet för verksamheten. Om en ansökan avses servering inom eller invid militärt område ska yttrande dessutom inhämtas av vederbörande militära chef innan ansökan får bifallas.

Tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten.

Tillfälliga tillstånd till allmänheten (normalt max 3 dagar) skall vara en del av ett större arrangemang som i sig är seriöst. Stor återhållsamhet bör gälla vid ansökan om tillfälliga serveringstillstånd i samband med idrottsevenemang eller arrangemang som riktar sig främst mot ungdomar.

Inriktningen skall vara överensstämmande med vanlig restaurangverksamhet och inte enbart dryckesinriktad.

Vid beslut om tillstånd skall de alkoholpolitiska olägenheterna med sina sociala konsekvenser vara styrande vid bedömningen

- Sökanden skall styrka att markupplåtelse beviljats.
- Krav på livsmedelshantering skall vara uppfyllda.
- Tillhandahåller tillredd mat, minst ett par rätter under hela serveringstiden.
- Serveringen skall bedrivas i en avgränsad serveringsyta, med tillfredställande antal sittplatser och med acceptabla avgränsningar.
- Betyggande tillsyn över serveringen måste garanteras, serveringsansvarig måste finnas på plats.
- Servering av spritdrycker skall inte medges vid tillfällig servering till allmänheten.
- Endast juridisk eller fysisk person som innehar stadigvarande tillstånd att servera alkoholdrycker kan erhålla tillfälligt tillstånd att servera alkoholdrycker till allmänheten.
- Polismyndighetens godkännande.
- Räddningstjänstens godkännande.
- Tillståndsmyndigheten kan kräva särredovisning av verksamheten.
- All försäljning och annan löpande användning av ett kassaregister ska registreras i kassaregistret. Vid varje försäljning ska ett av kassaregistret framställt kvitto tas fram och erbjudas kunden.
- Alkoholfritt alternativ skall finnas i varierat utbud och med stor omfattning.

Tillfälliga serveringstillstånd till slutna sällskap.

Beslut om tillfälliga serveringstillstånd till slutna sällskap bör kunna beslutas inom 20 arbetsdagar från det vi mottagit ansökan med alla nödvändiga handlingar.

Vid handläggningen skall särskilt beaktas att tillstånd ej meddelas till verksamhet som enligt ordningslagen skall betraktas som offentlig.

- Ett slutet sällskap är en begränsad krets av personer som har någon form av gemensamt intresse, såsom i en förening eller annan sammanslutning.
- Tillhandahålla tillredd mat.

2016-01-15

- Förening, stiftelse eller dylikt som söker tillstånd skall ha en tillfredställande organisation. Den skall vidare ha ett namn som kan särskiljas från andra och ha antagna stadgar och styrelse.
- Föreningen skall visa att de bedriver ideell eller annan verksamhet samt att verksamheten är eller, utifrån ansökningshandlingarna, kan bedömas bli bestående.
- Tillfälliga serveringstillstånd kan meddelas företag för servering vid personalfest och dylikt.
- Serveringstillstånd utfärdas, normalt maximalt vid (6) enstaka tillfällen till en sökande per år.
- Alkoholfritt alternativ ska finnas i varierat utbud.

Remissinstanser.

Livsmedelsanläggningen skall vara registrerad med stöd av livsmedelsförordningen (2006:813) och enligt förordningen (EG) nr, 852/2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung samt 11§ Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:20) om livsmedelshygien.

Alla livsmedelsföretag ska uppfylla relevanta krav för egenkontroll, utrustning, lokaler, utrymmen eller andra platser, oavsett om de omfattas av krav på godkännande eller registrering, enligt artikel 1 och 3 i förordningen (EG) nr 852/2004.

Miljö- och stadsbyggnadsförvaltningen har en viktig roll i det kommunala arbetet med serveringstillstånd. Miljö- och stadsbyggnadsförvaltningen godkänner/registrerar restaurangköken utifrån de livsmedelshygieniska förutsättningarna samt yttrar sig över vilken kapacitet som köket har för fabricering av livsmedel. I yttrandet kan också upplysningar om risken för lukt eller bullerstörningar ingå.

Yttrandet har stor vikt för beslut om serveringstillstånd. I alkohollagen sägs det uttryckligen att miljö- och stadsbyggnadsförvaltningens yttrande skall tillmätas en stor betydelse. En allmän förutsättning är att störningar som kan vara skadliga för människors hälsa och som inte är ringa eller helt tillfälliga är att betrakta som sanitär olägenhet. Definitioner avser alla former av störningar som kan ha en skadlig inverkan på en människas hälsa.

Polismyndigheten är en obligatorisk remissinstans enligt alkohollagen. Polismyndigheten skall i sitt yttrande redovisa de omständigheter som ligger till grund för myndighetens bedömning och då särskilt yttra sig om sökandensandel/lämplighet att ansvara för verksamheten. I polisens bedömning av verksamheten kan dess inriktning och geografiska läge vara av betydelse för kommunens senare bedömning avseende risken för alkoholpolitiska olägenheter. Statistik om brott och omhändertagande i området kan bifogas yttrandet. Är sökanden eller har varit aktuell i polisregister för brott som kan vara av betydelse för bedömning om sökande lämplighet skall det redovisas.

Skattemyndigheten/kronofogdemyndigheten svarar för kontroll av sökandens ekonomiska skötsamhet. Den sökande kan själv begära intyg från kronofogden för att visa att han eller hon fullgjort sina skyldigheter mot det allmänna.

Kronofogden ska underrätta vederbörande tillsynsmyndighet om en tillståndshavare brister i sina skyldigheter att betala skatter eller socialavgifter.

På begäran av länsstyrelsen ska sådan underrättelse ges till denna.

På begäran av en tillsynsmyndighet ska polismyndigheter samt Skatteverket och andra myndigheter som uppbär eller driver in skatter eller avgifter lämna uppgifter som tillsynsmyndigheten behöver för sin tillståndsprövning eller tillsyn.

Den sökande skall på begäran från **Patent- och registreringsverket** (PRV) inhämta en personnummerutredning som visar vilka bolag den sökande är eller varit aktiv i. Skattemyndigheten hjälper kommunen att kontrollera finansieringsplanen och kalkylen för den planerade verksamheten.

Räddningstjänsten. 8 kap. 16 §. Lokaler som används för servering till allmänheten eller för servering till slutna sällskap av den som har stadigvarande serveringstillstånd ska vara lämpliga från brandsäkerhetssynpunkt.

Brandsäkerhetsfrågor svarar räddningstjänsten för. Brister i förhållande till paragrafen kan leda till avslag på en ansökan om serveringstillstånd respektive ingripande mot befintligt serveringstillstånd. Iakttagelser och brister i dessa avseenden som uppdagas vid kontrollbesök överlämnas lämpligen till vederbörande myndighet för deras ställningstagande. En tillståndshavares lämplighet kan ifrågasättas när han dömts för brott mot brandskyddsbestämmelserna men också när brandsäkerheten missköts i sådan omfattning att han meddelats upprepade förelägganden eller förbud riskerar därmed att få sitt tillstånd återkallat. Räddningstjänsten i kommunen bör därför regelmässigt informera tillståndsmyndigheten om grundläggande brandskyddsbestämmelser åsidosätts av en serveringsrörelse.

9 kap. 2 §. **Kommunen och Polismyndigheten** har tillsyn över efterlevnaden av de bestämmelser som gäller för servering av alkoholdrycker.

Kommunen och Polismyndigheten har också tillsyn över detaljhandeln med folköl.

Kommunen ska upprätta en tillsynsplan som ska ges in till länsstyrelsen. Lag 2014:770.

Kommentar

Av paragrafens första stycke framgår att det är kommunerna och Polismyndigheten som utövar den direkta och omedelbara tillsynen när det gäller servering av alkoholdrycker enligt alkohollagen.

I andra stycket klargörs att kommunerna och Polismyndigheten har ansvar inte bara när det gäller tillsyn över servering av alkoholdrycker – som ju inbegriper även folköl – utan även utövar tillsynen avseende detaljhandel med folköl.

Inre, yttre och förebyggande tillsyn.

Inre tillsyn.

Den inre tillsynen avser t.ex. kontroll av tillståndshavarens vandel, brandsäkerhet på serveringsstället m.m. och den yttre tillsynen omfattar kontrollbesök på plats där servering av alkoholdrycker eller detaljhandel med folköl bedrivs för att kontrollera efterlevnaden av lagens regler. Vidare förekommer vad som brukar benämnas samordnad tillsyn, där kommunen tillsammans med andra myndigheter utför tillsyn på serveringsställen.

Inre tillsyn innebär också att en kontroll sker av om förutsättningarna för tillståndet föreligger, dvs. att kraven vad gäller brandsäkerhet är uppfyllda. Uppgifter om hur tillståndshavare, dvs. företaget som har tillståndet, sköter sig i ekonomiskt avseende kan fås från kronofogde- och skattemyndigheten. Så är även fallet vad avser ekonomisk skötsamhet hos personer med betydande inflytande (s.k. PBI) i företaget. Uppgift om den senaste vandel kan fås från polismyndigheten. Uppgift om eventuell inblandning i konkurs erhållas från Bolagsverket.

Yttre tillsyn.

Yttre tillsyn innebär kontroll av att restaurangerna alkoholförsäljning sker enligt med gällande tillstånd och inte bryter mot lag eller föreskrifter. Bedömning av ordningsläget i och

2016-01-15

utanför restaurangen samt kontroll av att serveringen till minderåriga inte bedrivs eller servering sker till berusade personer är viktiga delar av den yttre tillsynen. Serveringsansvarig person ska finnas under hela tiden som alkoholservice sker.

Förebyggande tillsyn

Förebyggande tillsyn är en annan viktig del i det förebyggande arbetet och omfattar direkta informationsinsatser och medverkan i utbildningsinsatser till restaurangägare och personal.

9 kap. 3 §. För tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna om marknadsföring i 7 kap. finns det särskilda regler i marknadsföringslagen (2008:486). Tillsynen över efterlevnaden får, i fråga om marknadsföring på serveringsstället, utövas också av kommunen. För kommunen tillsyn gäller inte 7 kap. 8 §.

Reservation för eventuell ändringar i alkohollagen och i övriga paragrafer.